

Aprentatge i Diferències Individuals

2012/2013

Codi: 102599

Crèdits: 6

Titulació	Pla	Tipus	Curs	Semestre
2502443 Graduat en Psicologia	954 Graduat en Psicologia	OT	4	1

Professor de contacte

Nom: Mercè Clariana i Muntada

Correu electrònic: Merce.Clariana@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: Sí

Algun grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

L'assignatura 102599 *Aprentatge i diferències individuals* (ADI) forma part de la menció anomenada "Anàlisi i intervenció psicoeducativa" i està pensada per la formació dels professionals que treballaran com a psicòlegs en un centre educatiu. És recomanable haver aprovat la troncal Psicologia de l'educació abans de fer aquesta.

L'ADI és una de les quatre troncal de la menció i té per objectiu ajudar-te a adquirir prou coneixement, tant declaratiu (teòric) com procedimental (pràctic), per poder analitzar les característiques individuals d'una persona concreta, per decidir com aquestes característiques s'adeqüen a les demandes d'un entorn educatiu concret, i per proposar pautes de millora de l'adaptació mútua entre aquesta persona i el seu entorn. Breu, l'assignatura pretén ensenyar-te com una persona concreta pot treure més partit d'una situació d'ensenyament i aprenentatge concreta.

Objectius

L'assignatura 102599 *Aprentatge i diferències individuals* (ADI) forma part de la menció anomenada "Anàlisi i intervenció psicoeducativa" i està pensada per la formació dels professionals que treballaran com a psicòlegs en un centre educatiu. És recomanable haver aprovat la troncal Psicologia de l'educació abans de fer aquesta.

L'ADI és una de les quatre troncal de la menció i té per objectiu ajudar-te a adquirir prou coneixement, tant declaratiu (teòric) com procedimental (pràctic), per poder analitzar les característiques individuals d'una persona concreta, per decidir com aquestes característiques s'adeqüen a les demandes d'un entorn educatiu concret, i per proposar pautes de millora de l'adaptació mútua entre aquesta persona i el seu entorn. Breu, l'assignatura pretén ensenyar-te com una persona concreta pot treure més partit d'una situació d'ensenyament i aprenentatge concreta.

Per aconseguir aquest objectiu l'assignatura combina teoria i pràctica, perquè puguis analitzar i entendre els processos d'ensenyament i aprenentatge i perquè puguis fer informes psicoeducatius ben justificats i documentats d'acord amb els avenços actuals de la Psicologia.

De conseqüència, en termes del procés d'ensenyament i aprenentatge, els objectius d'aquesta assignatura són els següents:

Objectiu general:

- Saber construir criteris per millorar l'aprofitament en un procés d'ensenyament i aprenentatge.

Objectius en relació amb un procés d'ensenyament i aprenentatge concret:

- Saber analitzar-lo, o sigui conèixer les variables psicològiques i educatives que el defineixen i el condicionen.
- Saber fer propostes per millorar-lo i per optimitzar el grau d'aprofitament i satisfacció dels alumnes i els professors que hi participen.
- Saber fer propostes d'orientació vocacional i professional per als alumnes que hi participen.
- Saber presentar informes psicoeducatius amb una exposició oral.
- Saber redactar informes psicoeducatius dirigits a alumnes de secundària o d'universitat per tal d'ajudarlos a millorar la seva adaptació a l'acció educativa, i el seu procés d'aprenentatge i de construcció del coneixement.

Competències

- Analitzar textos científics escrits en llengua anglesa.
- Aplicar de manera crítica, reflexiva i creativa els coneixements, habilitats i valors adquirits.
- Aplicar estratègies i mètodes d'intervenció directa sobre els destinataris: consell psicològic, teràpia, negociació, mediació, etc.
- Definir els objectius i elaborar el pla d'intervenció en funció del propòsit d'aquesta intervenció (prevenció, tractament, rehabilitació, inserció, acompanyament).
- Distingir i relacionar els diferents enfocaments i tradicions teòrics que han contribuït al desenvolupament històric de la psicologia, i conèixer la influència que han tingut en la producció del coneixement i en la pràctica professional.
- Mantenir una actitud favorable envers l'actualització permanent a través de l'avaluació crítica de la documentació científica, valorant-ne la procedència, situant-la en un marc epistemològic i identificant-ne i contrastant-ne les aportacions en relació amb el coneixement disciplinari disponible.
- Mostrar respecte i discreció en la comunicació i l'ús dels resultats de les avaluacions i les intervencions psicològiques.
- Participar activament en la configuració de les normes socials, professionals i ètiques en les activitats relacionades amb la professió.
- Reconèixer els principis i les variables que incideixen en els processos educatius al llarg del cicle vital.
- Reconèixer i valorar els procediments i les tècniques aplicats a la construcció i a l'adaptació d'instruments d'avaluació psicològica.
- Treballar en equip.
- Utilitzar les diferents tecnologies de la informació i de la comunicació amb finalitats diverses.
- Utilitzar les eines adequades per a comunicar-se.
- Valorar, contrastar i prendre decisions sobre l'elecció dels mètodes i dels instruments de mesura adequats en cada situació o context d'avaluació.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els processos de pensament de l'aprenent: planificació, presa de decisions.
2. Analitzar els processos de pensament del professor: planificació, presa de decisions i dilemes.
3. Analitzar textos científics escrits en llengua anglesa.
4. Aplicar de manera crítica, reflexiva i creativa els coneixements, habilitats i valors adquirits.
5. Comunicar eficaçment el resultat de l'assessorament i l'avaluació psicològics amb tots els usuaris del sistema educatiu: alumnat, professorat, orientadors, pares i mares.
6. Dissenyar plans de millora de la pràctica educativa adaptats a les característiques tant del context educatiu com d'alumnes i mestres.
7. Distingir la informació sobre els resultats de l'avaluació i l'assessorament psicoeducatius segons a qui va dirigida.
8. Elaborar i redactar informes d'exploració i diagnòstic psicoeducatiu, seguiment, finalització i derivació.
9. Elaborar instruments d'anàlisi i diagnòstic de les diferències individuals d'intel·ligència i personalitat, adaptats tant a la realitat educativa com a les característiques lingüístiques, socials i culturals del nostre país.
10. Elaborar instruments d'anàlisi i diagnòstic psicoeducatius adaptats a la realitat lingüística, social i cultural del nostre país.
11. Elaborar per escrit un diagnòstic psicoeducatiu d'una determinada pràctica docent i proposar pautes per a optimitzar-la i millorar-la.

12. Identificar, analitzar i contrastar diferents models d'anàlisi i assessorament psicoeducatiu en l'educació formal i no formal.
13. Mantenir una actitud favorable envers l'actualització permanent a través de l'avaluació crítica de la documentació científica, valorant-ne la procedència, situant-la en un marc epistemològic i identificant-ne i contrastant-ne les aportacions en relació amb el coneixement disciplinari disponible.
14. Participar activament en la configuració de les normes socials, professionals i ètiques en les activitats relacionades amb la professió.
15. Presentar i discutir amb els agents educatius (alumnes, pares i mares, i mestres) un determinat pla d'intervenció psicoeducativa.
16. Reconèixer els principis i les variables que incideixen en els processos de pensament del professor al llarg del seu cicle vital.
17. Seleccionar els instruments d'exploració adequats per a l'anàlisi de l'aprenentatge escolar i la pràctica docent.
18. Seleccionar els instruments d'exploració adequats per a l'anàlisi de les diferències individuals en l'aprenentatge escolar.
19. Seleccionar i utilitzar adequadament els instruments d'exploració per a l'anàlisi de contextos educatius formals i no formals.
20. Treballar en equip.
21. Utilitzar adequadament els instruments d'exploració per a l'anàlisi de la praxi educativa i de les diferències individuals de les persones que hi participen.
22. Utilitzar les diferents tecnologies de la informació i de la comunicació amb finalitats diverses.
23. Utilitzar les eines adequades per a comunicar-se.

Continguts

En aquesta assignatura ensenyem i aprenem un conjunt de temes de contingut declaratiu i procedimental que es van combinant al llarg de les classes. Aquests temes inclouen aspectes educatius i també aspectes psicològics, i l'estudi de la seva interrelació en el procés d'ensenyament i aprenentatge. Els temes són els següents:

1. Aprendre i construir coneixement.
2. Informe psicoeducatiu.
3. Diferències individuals i aprenentatge.
 1. Enfocament superficial i profund de l'estudi de Marton.
 2. Estils cognitius (autors diversos).
 3. Estils d'aprenentatge de Dunn i Dunn.
 4. Intel·ligències múltiples de Gardner.
 5. Estil de pensament de Sternberg.
4. Estil d'aprenentatge de Myers i Briggs.
 1. EI: Extraversió - Introversió.
 2. SN: Sensació - Intuïció.
 3. FT: Feeling - Thinking.
 4. JP: Judici - Percepció.
5. Quatre estils o tipus de Keirsey.
 1. Racional NT.
 2. Guardià SJ.
 3. Artesà SP.
 4. Idealista NF.

Metodologia

El contingut teòric i el pràctic estan íntimament relacionats en aquesta assignatura i els treballarem conjuntament a l'aula. Les activitats que es descriuen a continuació són d'ensenyament i aprenentatge i també d'avaluació.

1. **T Presentació de la teoria.** Cada grup d'alumnes presentarà un tema de la teoria.

2. **F1 Presentació oral d'un informe psicoeducatiu.** L'estudiant treballarà amb alumnes d'ESO, Batxillerat, Cicles formatius i/o Universitat i farà informes psicoeducatius per a aquests alumnes. Aquests informes seran presentats oralment a l'alula per a la resta de companys. L'informe F1 inclou el 50% de les variables estudiades a l'assignatura.
3. **F2 Presentació oral d'un informe psicoeducatiu.** L'estudiant treballarà amb alumnes d'ESO, Batxillerat, Cicles formatius i/o Universitat i farà informes psicoeducatius per a aquests alumnes. Aquests informes seran presentats oralment a l'alula per a la resta de companys. L'informe F2 inclou totes les variables estudiades a l'assignatura.
4. **RM Exercici de resposta múltiple.** L'alumne contestarà un exercici de resposta múltiple sobre el contingut de l'assignatura.
5. **F3 Redacció d'un informe psicoeducatiu.** L'alumne redactarà un informe psicoeducatiu per a un altre estudiant i en farà la devolució. En aquest informe final s'hi ha d'aplicar tot el contingut, declaratiu i procedimental, treballat a l'assignatura.

El primer dia de classe confeïrem el calendari de les exposicions. Si no pots venir el primer dia et pot apuntar una amiga, o bé em dius en una altra hora de classe quan t'anirà bé fer les presentacions. Publicaré la seqüència al Campus Virtual perquè vegis quins espais hi ha lliures.

Convé que miris la seqüència al Campus Virtual CADA SETMANA, per estar al corrent dels canvis que hi hagi.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Teoria i pràctica	36	1,44	3, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 13, 15, 17, 18, 19, 21, 22, 23
Tipus: Supervisades			
Anàlisi de casos	20	0,8	3, 13, 22, 23
Tipus: Autònomes			
Lectura, estudi i escriptura	94	3,76	3, 14, 22, 23

Avaluació

Si us plau llegeix bé aquest apartat per planificar-te l'assignatura i comenta els dubtes que tinguis el primer dia de classe.

L'assistència a la classe no és ni necessària ni suficient per aprovar aquesta assignatura. No es passa llista ni hi ha cap mena de control d'assistència.

Per a la primera convocatòria hi ha una sola modalitat d'avaluació, que és l'avaluació continuada. L'objectiu d'aquesta avaluació continuada és fomentar un treball mantingut, poc estressant però continuat, al llarg de tot el quadrimestre. Des del meu punt de vista, aquesta és la millor opció per construir coneixement i fer un aprenentatge significatiu.

Les activitats d'avaluació són 5 i cadascuna val 2 punts. Per aprovar l'assignatura has de sumar 5 punts, sense cap més condició. Les activitats d'avaluació són les següents:

1. **T Presentació de la teoria.** Cada grup d'alumnes presentarà un tema de la teoria.
2. **F1 Presentació oral d'un informe psicoeducatiu.** L'estudiant treballarà amb alumnes d'ESO, Batxillerat, Cicles formatius i/o Universitat i farà informes psicoeducatius per a aquests alumnes. Aquests informes seran presentats oralment a l'alula per a la resta de companys. L'informe F1 inclou el 50% de les variables estudiades a l'assignatura.

3. **F2 Presentació oral d'un informe psicoeducatiu.** L'estudiant treballarà amb alumnes d'ESO, Batxillerat, Cicles formatius i/o Universitat i farà informes psicoeducatius per a aquests alumnes. Aquests informes seran presentats oralment a l'alula per a la resta de companys. L'informe F2 inclou totes les variables estudiades a l'assignatura.
4. **RM Exercici de resposta múltiple.** L'alumne contestarà un exercici de resposta múltiple sobre el contingut de l'assignatura.
5. **F3 Redacció d'un informe psicoeducatiu.** L'alumne redactarà un informe psicoeducatiu per a un altre estudiant i en farà la devolució. En aquest informe final s'hi ha d'aplicar tot el contingut, declaratiu i procedimental, treballat a l'assignatura.

Breu, quant a l'avaluació de l'assignatura, cal tenir present que:

1. Hi ha 5 activitats o evidències d'avaluació i cadascuna val 2 punts a la nota final. Aquestes activitats són totes optatives i no cal aprovar-les per separat.
2. Per aprovar l'assignatura cal sumar 5 punts amb les activitats d'avaluació, sense cap més condició.
3. Si no sumes 5 punts i has deixat de fer alguna activitat d'avaluació tindràs un "No Presentat".
4. Si no sumes 5 punts i has fet totes les activitats d'avaluació tindràs un "Suspens".
5. Només si ets repetidor (o alumne de segona convocatòria) pots fer l'avaluació curta: la resposta múltiple RM que en aquest cas valdrà 5 punts i l'informe escrit F3 que en valdrà 5 més.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
C1 i C2	20	0	0	4, 13, 14, 20
C3 i C4	20	0	0	13, 14, 20
F1	20	0	0	3, 9, 10, 22, 23
F2	20	0	0	3, 9, 10, 22, 23
RM	20	0	0	1, 2, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 21

Bibliografia

Bibliografia bàsica

Clariana, M. (2000). *Ensenyar i aprendre*. Bellaterra: UAB, Servei de Publicacions, Materials 84.

Aquest primer llibre exposa algunes de les variables educatives que estudiem en aquesta assignatura, com el concepte d'aprenentatge d'acord amb el model constructivista, el currículum, el contingut curricular, la metodologia instruccional, les idees prèvies, i el patró motivacional. Humanitats: 37.015.3 Cla

Clariana, M. (2002). *Estil d'ensenyament i aprenentatge*. Bellaterra: UAB, Servei de Publicacions, Materials 113.

Aquest llibre descriu l'estil d'ensenyament i aprenentatge d'acord amb els models de MyersBriggs i de Keirsey. Humanitats: 371.3 Cla

Clariana, M. (2003). *Informe psicopedagògic*. Bellaterra: UAB, Servei de Publicacions, Materials 124.

Aquest llibre resumeix algunes de les variables educatives que cal analitzar en un procés d'ensenyament i aprenentatge, i proposa metodologies i tècniques concretes per avaluar aquestes variables educatives i també les variables psicològiques que tenen relació amb el procés instruccional. Humanitats: 37.015.3 Cla

Clariana, M. (2009). *Procrastinació acadèmica*. Bellaterra: UAB, Servei de Publicacions, Materials 210.

Aquest llibre exposa els principis teòrics bàsics de la procrastinació o romanceria acadèmica, descriu les variables amb què correlaciona i suggereix mètodes per disminuir i ajudar l'alumne a controlar aquesta tendència, que és clarament perjudicial per a l'aprenentatge. El text també inclou una qüestionari en llengua catalana, l'EDA (Escala de Demora Acadèmica), que és útil per identificar l'hàbit de romancejar entre els alumnes. Comunicació: Mat/210

Fairhurst, A. M., i Fairhurst, L. L. (1995). *Effective teaching, effective learning. Making the personality connection in your classroom*. Palo Alto, Califòrnia: Davies-Black Publishing.

Aquesta obra amplia la informació sobre l'estil d'ensenyament i aprenentatge, que exposa Clariana (2002). Humanitats: 159.953 Fai

Fernández-Ballesteros, R. (1999). *Evaluación psicológica: conceptos, métodos y estudios de casos*. Madrid: Pirámide.

Aquest manual amplia i aprofundeix la informació sobre mètodes i tècniques per avaluar variables psicològiques. Humanitats: 159.9.07 Eva

Wang, M.C. (1992). *Adaptive education strategies: Building on diversity*. Paul H. Brookes Publishing Co. [Traducció al castellà: Atención a la diversidad del alumnado. Madrid: Narcea, 1995].

Aquest llibre exposa experiències d'ensenyament personalitat realitzades en escoles d'educació primària i secundària als Estats Units. Humanitats: 371.311.1 Wan

Bibliografia complementària

Anderman, E. M. i Murdock, T. B. (2007). *Psychology of Academic Cheating*. Oxford: Academic Press, Elsevier. Humanitats: 159.922 Psy

Clariana, M. (1999). La influencia de variables no cognitivas en la interacción instruccional: la extraversión. Dins J. Beltrán & C. Genovard (eds.) *Psicología de la instrucción II. Áreas curriculares*. Madrid: Síntesis Psicología 8, 257-277.

Clariana, M. (2001). Las preferencias instruccionales: conceptualización y evaluación. *Revista de Psicología General y Aplicada* 54 (2), 259-279.

Clariana, M. (2008). Academic procrastination and class attendance. Are we really making it easier when attendance is not compulsory? *ICERI2008 Proceedings*. València: IATED, International Association of Technology, Education and Development.

Clariana, M. i Gotzens, C. (2003). El estilo de aprendizaje de los alumnos de psicología de la educación. *eduPsykhé* 2 (1), 51-65.

Clariana, M. i Martín, M. (2008). Escala de Demora Académica (EDA). *Revista de Psicología General y Aplicada*, 61, 37-51.

Fullan, M., Hill, P., i Crévola, C. (2006). *Breakthrough*. Thousand Oaks, CA, US: Corwin Press. Humanitats: 37.014.3 Ful

Gayle, G., i Chapman, C. (2007). *Differentiated instructional strategies: One size doesn't fit all*. Thousand Oaks, CA, US: Corwin Press, Second Edition.

Genovard, C. i Gotzens, C. (1990). *Psicología de la instrucción*. Madrid: Santillana. Humanitats: 37.015.3 Gen

Gotzens, C. (1997). *La disciplina escolar*. Barcelona: ICE/Horsori 24. Humanitats: 371.5 Got

<http://keirsey.com/ktsnonenglish.html> (2007). Test autocorrectiu de David Keirsey en espanyol.

<http://www.investigacion-psicopedagogica.org/revista/new/> (2007). Volum 5, número 1. Monogràfic dedicat a l'Orientació vocacional i professional.

Kise, J.A.G. (2006). *Differentiation through personality types*. Thousand Oaks, CA, US: Corwin Press. Humanitats: 159.923.4 Kis

O'Brien, T. i Guiney, D. (2001). *Differentiation in teaching and learning*. Nova York: Continuum. [Traducció al castellà: *Atención a la diversidad en la enseñanza y el aprendizaje*. Madrid: Alianza Editorial, 2003].

Rief, S.F., i Heimburge, J.A. (2006). *How to reach and teach all children in the inclusive classroom: Practical strategies, lessons, and activities*. San Francisco, CA,US: Jossey-Bass, Second Edition. Humanitats: 376.7 Rie

Tieger, P. D., i Barron-Tieger, B. (2001). *Do what you are: Discover the perfect career for you through the secrets of personality type. Revised and updated edition featuring e-careers for the 21st century*. London, UK: Little, Brown and Company, Third Edition. Humanitats: 37.048.4 Tie

Tomlison, C. A., i McTighe, J. (2006). *Integrating differentiated instruction and understanding by design (Connecting content and kids)*. Alexandria, VA, US: Association for Supervision and Curriculum Development, ASCD.